

Digter og landskab - Rutefolderen

Martin A. Hansen på Stevns
Litteratur i landskabet

Digterruten

Digterruten "Digter og landskab - Martin A. Hansen på Stevns" bygger på den indlysende opfattelse, at litteratur skal bringes ud i landskabet, dersom der kan vises en sammenhæng mellem sted, liv og skrift. Stevns - ikke langt fra København - har store naturværdier: klinten som nu er Verdensarv, og ådalen som er Natura 2000 område. To kunstnere er fra deres barndom forbundet med Stevns: billedkunstneren Niels Larsen-Stevns og forfatteren Martin A. Hansen.

I dette landskab har vi med støtte fra fonde kunnet indrette en såkaldt *digterroute* for Martin A. Hansen. Ruten har seks *rutepunkter*, som hver bringer uddrag fra citater og oplysninger om tre af hans fortællinger, knyttet til lokaliteten.

Rutens opbygning og muligheder (beskrevet i afsnittet ("Ruteskiltene" "Mobiltelefon")) er samlet set nyskabende her i Danmark. Forholdet mellem digter og landskab eller billedkunstner og landskab formidles ganske vist på god vis andre steder i Danmark. I udlandet - især i England, Skotland, Tyskland og Sverige - findes digterruter med punkter med oplysning via skilte og med gode foldere. Digterruten udmærker sig ved at sammenbinde flere medier. "Digter og landskab - Martin A. Hansen på Stevns" indviedes den 20. august 2014 på forfatterens 105års dag.

For udflugtsgrupper er bænkepladsen ved rutepunkt nr. 2 (Enghaven Strøby) en god facilitet med bænke til ca. 50 personer.

Ruteskiltene

Hvert af de seks rutepunkter er udstyret med et ruteskilt og en bænk. Skiltet informerer lidt om stedet man er og giver korte oversigter over de tre fortællinger, som er knyttet til punktet. Små eksempler på tekstuddragende vises. Hvor de øvrige rutepunkter kan findes på et lille oversigtskort. Kommer man til stedet uden hverken folder, mobiltelefon eller rutebog, vil man alligevel få et hurtigt indblik i, hvad vi mener med at bringe litteratur ud i landskabet. Og det er interessante og smukke steder, ruten bringer én hen. Fra Karens Bramsons "Solgård", over stedet med resterne af Rane Johnsens

Landsterruten blev stiftet i 2009 og har siden arbejdet for at udbrede kendskabet til forfatteren og digteren Martin A. Hansen. Foreningen skal sikre etablering, viden og fortsættelse om forfatteren ved at tage initiativ til aktiviteter, udgivelser og praktiske arrangementer. Medlemskab af foreningen sker ved tilmelding via foreningens hjemmeside www.martinahansen.dk eller ved henvendelse til Mette Lise Rössing, Slagelse Landevej 115, 4242 Boeslunde. E-mail: roessing@mail.dk. Send oplysninger om medlemskab: almindelig (1 person), par eller institution. Landsforeningen har CVR. Nr. 32959199.

Digterrutens landskabsrum

STEVNS KOMMUNE

STEVNS BRANDS FOND

AGNETE JENSENS FOND

ARBEJDSMARKEDETS FERIEFOND

"Digter og landskab - Martin A. Hansen på Stevns" har modtaget støtte fra:

Støtteydere

Landsforeningen Martin A. Hansen
middelaldergård og henrettelsesstedet "Lammehøj" til Holtug Kirke, hvor om Martin A. Hansen digtede sin fortælling "Tirad" om bygmesteren, der ristede sit navn på en kridtkvader i korets væg, inden venderne tog ham.

Hjemmesiden

På digterrutens hjemmeside www.digteroglandskab.dk er samlet en række arbejdsmaterialer for undervisere, et billedgalleri og nyheder om digterruten. Her vil være links til Landsforeningens hjemmeside www.martinahansen.dk og til andre seværdigheder på Stevns.

Til undervisere i dansk og drama har vi fremstillet et inspirationsmateriale, som man som lærer, præst eller dramainstruktør får nærmere oplysning om på www.digteroglandskab.dk.

Praktiske oplysninger

Besøge digterruten til fods, kan man tage Østsjællandsbanen fra Køge og stå af på Varpelev Trinbræt, fortsætte via rutepunkt 5, 4, 3 og 2 og tage bussen i Store Tårnby. Ruten er på ca. 6 km.

Følges ruten pr. cykel, angiver kortet de mindst befærdede veje eller veje med cykelsti. Ruten vil være på ca. 50 km.

Pr. bil er der parkeringsmuligheder i nærheden af alle rutepunkter undtagen rutepunkt 3. Her må man krydse engen ad "Kirkestien" fra Strøbysiden.

Digterrutens hjemmeside er:

www.digteroglandskab.dk

Rutebogens titel er: *Digter og landskab - Martin A. Hansen på Stevns. Rutebogen.*

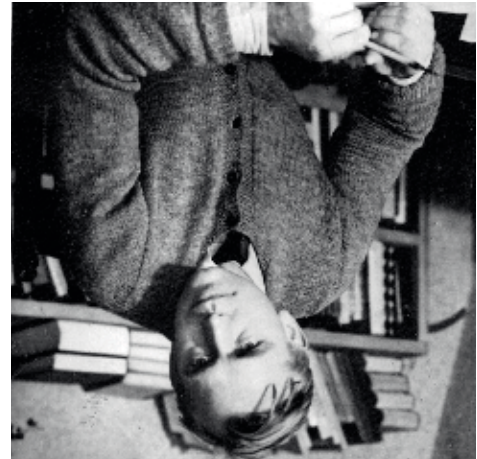
Rutens basale formidling gives på hvert rutepunkt på et ruteskilt suppleret med en bænk.

Valget af tekstuddrag

Først drejede det sig om at udpege de egnede dele af Martin A. Hansens forfatterskab. Derefter udarbejdedes

Digteren og forfatteren Martin A. Hansen (født 1909 i Strøby på Stevns) blev en af det 20. århundredes mest berømte, danske forfattere, med radiromanen *Løgnere* fra 1950 som den bedst kendte og mest solgte. Skønt han kun fik et kort liv (han døde i 1955), hvoraf en del foregik i hans barndomsland på Stevns, digtede han en lang række noveller og fortællinger. Frem til han som ung mand blev optaget på Haslev Seminarium som lærerstuderende, mærkede han sig menneskeskæbner og naturvilkår rundt om på Stevns. Især fordi hans slægt på både hans mors og hans fars side var talrig vest og øst for Tryggevælde A. Martin A. Hansens forfatterskab omfattede også samfundskritik og historieskrivning, og under besættelsen 1940-45 deltog han mod slutningen i pen. Han var i front blandt sin tids nordiske digtere fem romaner og mange samlinger af fortællinger og essays, hvis budskab stadig angår vor tids mennesker. Desuden bogen om de romanske kirkes baggrund og tilblivelse, *Om og Ty*, samt bøger med skildringer af Island, Norge og - det danske vejr.

Martin A. Hansen, 1941

en fortegnelse over de tekster i forfatterskabet, som foregår på eller omhandler Stevns. Det drejer sig om ca. 60-80 kortere eller længere tekster, i tid strækkende sig fra 1930 til 1955, altså over hele forfatterens periode. Til hvert af de seks rutepunkter er valgt tre Martin A. Hansen-tekster, som i særlig grad hører sammen med netop dette sted. Vel at mærke tekster, der af Martin A. Hansen selv med sikkerhed er udpeget som knyttet til lokaliteten.

Rutebogen

De valgte uddrag og supplerende oplysninger, som man kan lytte sig til via mobiltelefon, er også tilgængelige som tekst i en rutebog med illustrationer. Rutebogen vil i almindelig åbningstid kunne købes en række steder på Stevns. Vi anbefaler, at man går ind på digterrutens hjemmeside og får salgsstederne oplyst, inden turen begynder.

Andre bøger

Et stort, klassisk forfatterskab har efterladt sig mange bogudgivelser. De atten fortællinger af Martin A. Hansen, som digterruten omfatter, findes i deres helhed offentliggjort i en række bøger, hvoraf alle kan findes på biblioteket.

Der er planer om at samle fortællingerne i en ny bogudgivelse - dette vil der blive oplyst om på Landsforeningens hjemmeside www.martinahansen.dk.

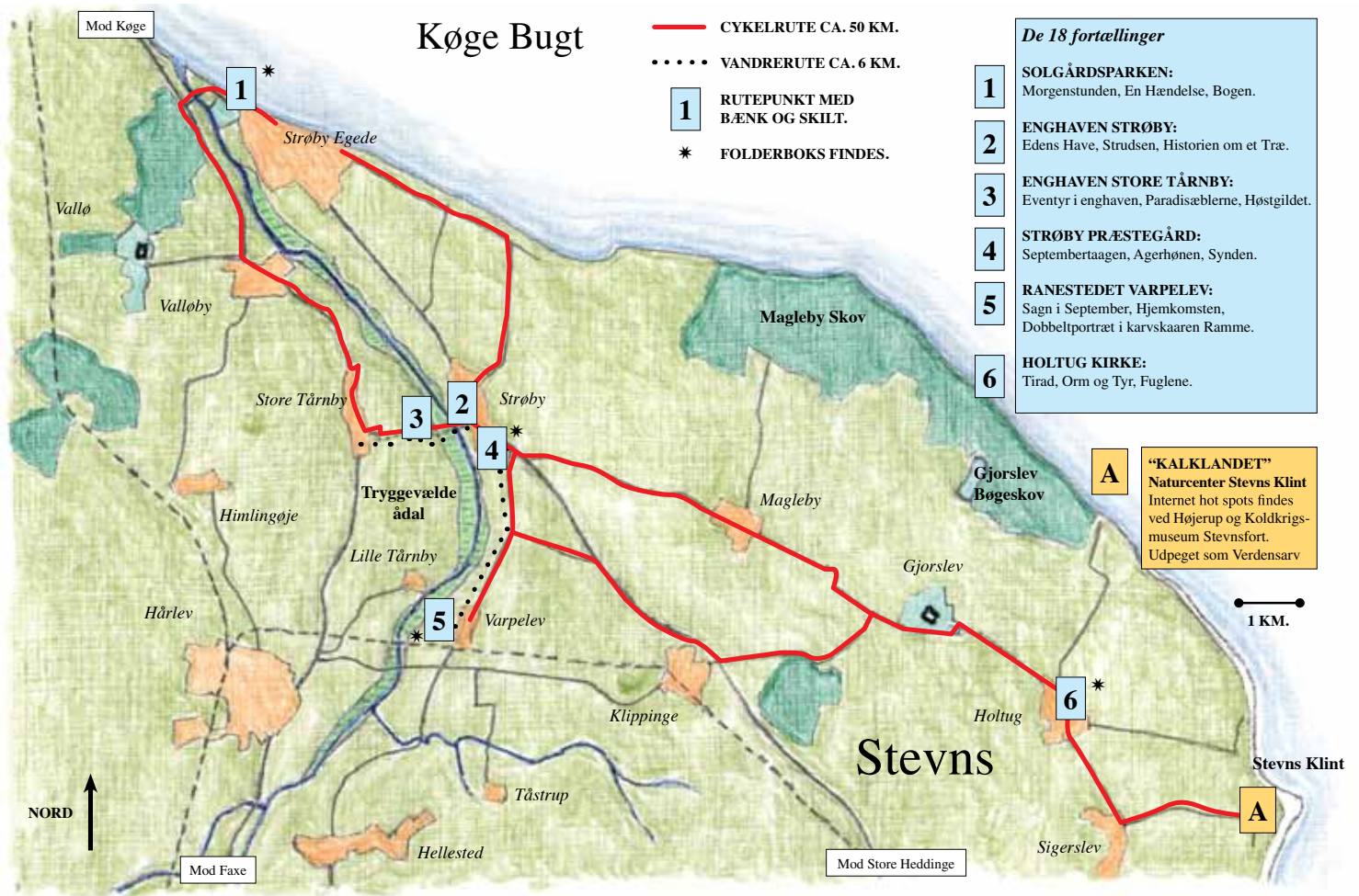
Mobiltelefon

Ved at skanne QR-koden på et punkts ruteskilt downloades en app med lydtekster. Man kan sætte sig på rutepunktets bænk og lytte. Dette fungerer bedst på stedet, det er litteratur i landskabet. Kyndigt valgte tekstuddrag - tre fra og om hver fortælling - suppleret med oplysninger findes indtalt. Der er udelukkende valgt tekster fra fortællinger, der kan knyttes til rutepunktets lokalområde.

Landsforeningens bomærke

Bomærket er skabt af kunstneren Ullrich Rössing. Det viser agerhønen fra Martin A. Hansens fortælling af samme navn og en opslået bog, som kan forstås som symboler på landskab og litteratur.

RUTEKORTET – WWW.DIGTEROGLANDSKAB.DK

- De 18 fortællinger**
- 1 SOLGÅRDSPARKEN:**
Morgenstunden, En Hændelse, Bogen.
  - 2 ENGHAVEN STRØBY:**
Edens Have, Strudsen, Historien om et Træ.
  - 3 ENGHAVEN STORE TÅRNBY:**
Eventyr i enghaven, Paradisæblerne, Høstgildet.
  - 4 STRØBY PRÆSTEGÅRD:**
Septembertaagen, Agerhønen, Synden.
  - 5 RANESTEDET VARPELEV:**
Sagn i September, Hjemkomsten, Dobbeltportret i karvskaaren Ramme.
  - 6 HOLTUG KIRKE:**
Tirad, Orm og Tyr, Fuglene.

A **“KALKLANDET”**
Naturcenter Stevns Klint
Internet hot spots findes
ved Højerup og Koldkrigs-
museum Stevnsfort.
Udpeget som Verdensarv

1. Rutepunkt Solgårdsparken Morgenstunden

Fortællingen handler om en knap 15-årig tjenestekar, som en tidlig morgen sammen med bonden og dennes søn skal fjerne afgrøde fra åen. Efter arbejdet sætter de tre sig ned ved åbredden for at spise og drikke. Da ankommer en mand og en kvinde.

En Hændelse

Det er nat, og en ung tjenestekar er alene hjemme på gården. Pludselig vågner han ved, at gårdens hunde gør og skaber sig nede i stuerne. Alene og forfærdelig bange sidder drengen oppe i sit kammer i sin seng. Noget er trængt ind.

Bogen

En læselysten dreng fra et fattigt hjem er på vej hjem fra byen, hvor han har købt nogle ting for sin mor. I byen har han lånt en bog, som han glæder sig så meget til at lære at kende, at han på den lange hjemvej af og til må standse og læse i den. Dagen går på hæld. Han glemmer tiden. Ser fortidssyner i sin fantasi.

2. Rutepunkt Enghaven Strøby Edens Have

En voksen mand vender tilbage for at se Tryggevælde ådalen, hvor han legede meget som barn. Så opdager han, at alt er forandret for ham. Han kan ikke komme ind i barndomslandet. Det, der er sket ham siden, holder ham uden for Paradis eller Edens Have.

Strudsen

Fire mindre børn er på forbudt udflugt i naturen nede i engene og ved den brede, dybe å. Et af børnene mener, at der findes en struds langt ude i engene ovre på den anden side, og alle er sikre på, at den store ”mandæder”, en kæmpegedde, lever i åens mørke vand. Efterhånden går mange timer, og da de - alt for sent - drager hjemad, så mister den fantasifulde drengs lillesøster den ene af sine nye træsko. Hvordan forklare forældrene det?

Historien om et Træ

Oppe i et af de mange, store pilehoveder sidder en dreng og har indrettet sig et observatorium med sine

jagtredskaber og sine bøger - mens vinden suser i grenenes blade oven over ham. Det hænder, at dyr og fugle kommer nær hans sted. Eller der sker noget uventet.

3. Rutepunkt enghaven Store Tårnby Eventyr i enghaven

Ude i de store engområder og omkring åen og alle de gravede holmrender var der meget liv for drengen Martin A. Hansen. Alle husdyrene, fuglene, fiskene i åvandet. At gå på jagt med bue og pil i det store landskab var sommetider farligt.

Paradisæblerne

Engang lige efter 1. Verdenskrig har en dreng en vinterdag været på besøg hos sin mormor på Valløby-siden af Tryggevælde Ådal. På vej hjem i vintermørkningen vælger han det, han ikke må. At krydse engene og især at forsøge at gå over den skrøbelige is på åen. Da den er sunket på midten, kan han ikke komme op.

Høstgildet

En lille tjenestedreng fra et fattigt hjem får den skæbne under gårdens store høstgilde at omkomme, fordi karlene lokker for meget snaps i ham. Faderen henter sin døde søn, og præsten, som har været med til gildet, vil følge efter for at hjælpe.

4. Rutepunkt Strøby præstegård Septembertaagen

En lille dreng ligger under en tjørnebusk og tror, han skal dø, fordi han har spist giftig guldreng. Det er under 1. Verdenskrig, og drengens far er indkaldt som soldat. Angst for faderens skæbne må drengen bevise sit mod over for en gruppe andre drenge ved at spise guldreng.

Agerhønen

En vinternat under 1. Verdenskrig trækker en snestorm op. Uvejret breder sig om det fattige hjem, hvor man nu er nået så langt i mangel på alt, at der ikke er ret meget mad tilbage. Moderen, faderen og de tre børn sidder stille og venter ingenting. Så lyder der et bump mod havesidens dør, og faderen finder en lille agerhøne som er fløjet mod døren.

Synden

I fortællingen berettes der om en familie i beskedne kår, som med hjælp fra andre har købt en lille gård. Flyttedagen skal for familiens ni-årige dreng blive den store fest. Men dagen ender ikke godt og i vild slåskamp.

5. Rutepunkt Ranestedet Varpelev Sagn i September

Set fra rutepunktet ned mod Tryggevælde Å lå ”Lammehøj”, hvor Martin A. Hansens farfar overværede egnens sidste henrettelse. Hans kammerat fra nabogården havde myrdet en pige.

Hjemkomsten

En lanser fra napoleonskrigen kommer ridende hjem fra krigen sydpå. Hans mål er familiegården i Varpelev. Her erfarer han, at hans kæreste er blevet gift med hans lillebror. Vil den krigsmærkede storebroder nu gribe til vold, da han indser sit tab? Eller vil han forsøge sig med det holstenske kobbelfrug, han så dernede?

Dobbeltportret i karvskaaren Ramme

En tiårig dreng går de godt elleve kilometer fra sit hjem på besøg hos sin faster og onkel, der bor på Hellested Overdrev. Fasteren er en streng og retfærdig kvinde, og før drengen kan opnå gæstfrihed, skal han straffes for noget andet.

6. Rutepunkt Holtug Kirke

Tirad

I fortællingen digter Martin A. Hansen en historie ud fra de runetegn, der er ristet på en af kridtkvadrene i Holtug Kirkes kormur: Tirad rist.

Orm og Tyr

Den mærkelige titel på en bog er hentet fra gamle kirkesagn, der fortæller, at hvis en lindorm lægger sig om kirken, kan ingen komme ind for at få syndernes forladelse og frelse til Paradis, og samfundet vil gå under.

Fuglene

Tåbepresten hævder sig ved sin enfoldighed og tro på miraklet. Han er en person, som ud fra dette har evnen til at trøste og hjælpe mennesker i krise.